

Colonel (r) Remus MACOVEI

MARELE PATRIOT ȘI NEOBOSITUL CTITOR - GENERALUL DE DIVIZIE GEORGESCU PAVEL ION-PION. CARIERA MILITARĂ

Georgescu Pavel Ioan s-a născut la 25 decembrie 1888, în localitatea Zănoaga, județul Romanați. Tată său, preotul Pavel Georgescu și soția acestuia, Rada, au asigurat tânărului o educație aleasă.

Studiile urmate la Școala militară de ofițeri de artilerie, geniu și marină, la Școala Superioară de Război, precum și la Politehnica din București (secția de Topometrie) au asigurat o pregătire profesională deosebită, care va sta la baza unei cariere militare de excepție.

Va beneficia de avansări conform prevederilor legale: sublocotenent-1906, locotenent-1910, căpitan-1914, maior-1917, locotenent-colonel-1920, colonel-1926, general de brigadă-1935, general de divizie-1942.

Pe parcursul unei cariere de 36 de ani, principalele funcții îndeplinite au fost: profesor și comandant al Școlii de Artilerie din Timișoara (1926-1928), comandant al Arsenalului Armatei (1930-1931), al Brigăzii 15 Artilerie din Chișinău (1931-1937), al Diviziei 20 infanterie din Tg. Mureș (1937-1939), al Corpului Teritorial 7 Sibiu (1939-1942).^[1]

A fost profesor de balistică la Institutul Politehnic din Timișoara.

Camarazii săi îi vor acorda prenumele de Pion, urmare a prescurtării Georgescu P. Ion, ceea ce face ca în întreaga sa activitate să fie cunoscut sub acest nume.

În Primul Război Mondial s-a remarcat prin vitejie în luptele de la Cașin și Mărășești. La Mărășești, grupul de obuziere de sub comanda sa a ocupat, în ziua de 24 septembrie 1917, poziție de tragere pe prima linie, executând trageri de mare precizie spre „Coșurile Fabricii de Zahăr” ce serveau inamicului drept observatoare. În semn de apreciere, infanteriștii au denuțit tranșeea de unde au tras obuzierele Bateriei a 4-a din Regimentul 29/4 ca fiind „Tranșeea Maior Pion”, în semn de respect și apreciere.^[2]

Odată cu înaintarea la gradul de colonel, fiind numit comandant al Școlii Militare de Artilerie va emite Ordinul de zi nr.17 din 1926: „*Prin Înaltul Decret nr.3219/1926 fac cunoscut ofițerilor, personalului civil, elevilor, reangajaților și oamenilor de trupă ai școalei, că subsemnatul sunt înălțat la gradul de colonel și întărit în comanda definitivă a Școalei Militare de Artilerie, pe ziua de 28 septembrie 1926.*”

Pentru această înaltă demnitate cu care, Regele și țara mea m-au onorat, mă angajez că voi conduce, învăța, instrui, educa, administra și lucra pentru înălțarea și propășirea crescândă a școalei de artilerie.(...) Pretind însă tuturor – pregătirea individuală de tot momentul ... a elevilor ce ne sunt încredințați a-i crește și pregăti pentru cariera militară-cu convingerea sigură de rolul ce avem ca educatorii educatorilor viitorilor ofițeri ai artileriei noastre și mai ales conștiința românească care să creeze, să armonizeze, să solidarizeze și să pregătească viitorii ofițeri ca: oameni, ca valori militare și buni români înainte de toate.”^[3]

Colonelul Gergescu Pion a acordat pilde de comportament în viața viitorilor ofițeri: „Nu frecvențați pe parvenitii și înavuțitii vremii”; „nimic mai nedemn și mai puțin onorabil decât a sluji un bogătaş, fiindcă e bogat”; „săraci, dar demni rămâneți”; „feriți-vă de a lua aluri aristocratice și ciocoiești, care îndepărtează pe soldat ce trebuie să stea alături de voi”; „noțiunile de datorie nu se impun prin autoritate precum consemnele, ci de la inimă la inimă”: „devotamentul nu se comandă, ci se câștigă”; „să împiedicați insulta în armată”; „să împiedicați bătaia”; „dezvăluți pe comandanții ce fură, lecuindu-i cum veți putea de această boală a vremii”; „gradul nu cuprinde nici un privilegiu, ci e o onoare dar și o grea, serioasă și continuă datorie”^[4]

Pentru a-i motiva în pregătire și comportament pe elevi, în timpul în care a fost comandant al școlii a instituit un premiu, ce i-a purtat numele, care se

acorda „celui mai vrednic din promoție, ales pentru: caracterul frumos și însușirile dovedite; educație morală și militară distinsă; cultură generală și de specialitate constantă; idei tari, sentimente altruiste și de bună învoire, dovedite.”^[5] Acest premiu a fost acordat până în anul 1943 la 16 absolvenți.

Un prieten apropiat îl caracterizează astfel pe generalul Georgescu Pion: „Nu era un general fabricat. Generalul meu se instruisese la cele mai serioase școli românești. Nu era arogant, nu era plin de sine. Avea o privire caldă și prietenoasă. Nu vorbea mult, dar vorbele sale erau clare, erau permanente ordine și aforisme în care se concentra toată inteligența lui.”^[6]

ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ CHIȘINĂU

În perioada 1931-1937, colonelul Georgescu Pion, avansat general în 1935, a încadrat funcția de comandant al Brigăzii 15 Artilerie, dislocată în garnizoana Buicani. Concomitent îndeplinea și funcția de președinte al Ligii Culturale din Chișinău.

Pentru a marca 20 de ani de la luptele de la Mărășești, Mărăști și Oituz, în semn de prețuire față de eroii Armatei Române jertfii pe câmpurile de luptă în vara anului 1917, generalul Georgescu Pion, a luat inițiativa realizării unui monument.

Cu sprijinul colonelului genist Bora Gheorghe, locotenentului de geniu Hondru V.- care a realizat proiectul, locotenentului de artilerie Martinescu P. care a supravegheat executarea lucrărilor către militarii din garnizoana Buicani, monumentul a fost finalizat în toamna anului 1937.

Monumentul era impunător ca dimensiuni și ca stil arhitectural. Fiind realizat din piatră, avea o înălțime de aproximativ 7 metri. La bază avea instalate 4 trepte ce înlesneau accesul la gura izvorului, iar în vârf avea o cruce.

La 21 noiembrie 1937, izvorul-monument a fost

inaugurat și sfințit, în prezența oficialităților locale și a unui mare număr de enoriași.

Cu această ocazie generalul Georgescu Pion a susținut o impresionantă cuvântare: " Deși avem o țară bogată și plină de frumuseți, deși munții noștri aur poartă, totuși noi, cum zice poetul, cerșim din poartă în poartă pentru că nu știm să-i exploatăm. Am făcut acest izvor dintr-un sentiment de deprindere pentru acțiune. Acțiunea înseamnă viață. Cine e în acțiune trăiește, cine nu e în acțiune moare. Acțiunea constructivă e folositoare. Din acest sentiment și din dorința de a lăsa o urmă, am pornit acest lucru. Am făcut acest monument după 20 de ani de la victoria de la Mărăști și Mărășești și am chemat aici toate sufletele acelora ce s-au sacrificat, care au luptat și luptă pentru înălțarea neamului. L-am făcut în formă de cruce. Crucea e sus, căci pe ea stă crucificatul Iisus. Prin sacrificiu și muncă am ridicat aici altar. Din credință am făcut-o, nu din ambiție. Din toate părțile e materialul. Piatra e din Putna, lemnul e din Ardeal, varul din Muntenia, nisipul din Basarabia. Înfrățirea acestor elemente a dat monumentul cu frumusețea lui. Așa români de pretutindeni uniți vor face gloria țării Românești. Este o pildă că unirea e puterea."^[7]

Monumentul cunoscut pe vremuri ca "*Izvorul generalului Pion*"^[8] a fost demolat de sovietici în timpul celui de Al Doilea Război Mondial.

În 2017, din inițiativa Asociației Monumentum

- Monumentele Basarabiei Furate, condusă de de av. Iulian Rusanovschi, a demarat acțiunea de refacere a acestui monument.

După cinci ani de eforturi susținute, beneficiind și de susținerea financiară a proiectului de către Secretariatul General al Guvernului României, la 25 octombrie 2021, monumentul a fost reinaugurat și sfințit.

REALIZAREA, LA SEINI, A MONUMENTULUI DEDICAT LUI MIHAI EMINESCU

Într-un context internațional extrem de tensionat, generat de faptul că prin invadarea Cehoslovaciei trupele germane și horthyste puneau în pericol granița de nord a României, în noaptea de 14/15 martie 1939, din ordinul Marelui Stat Major, Divizia 20 infanterie, comandată de generalul de brigadă Georgescu Pavel Ioan, având garnizoana la Târgu Mureș, s-a deplasat în Poarta Someșului într-un punct strategic excepțional. Punctul de comandă al diviziei a fost instalat în localitatea Seini (pe atunci jud. Satu Mare), pe dealul Comja, la 650 m altitudine, un punct strategic foarte bine ales de unde se putea vedea și supraveghea întreg defileul someșan.

La Seini, pe lângă depunerea unui efortul militar constant pentru realizarea fortificațiilor și punerea lor

în stare perfectă de funcționare, generalul Georgescu Pion a desfășurat o intensă activitate socială și culturală, oferind soldaților săi o bogată educație morală, religioasă și militară.

Prin inițiativele sale-începerea construirii unei biserici ortodoxe și a unei școli, asigurarea hrănirii copiilor săraci la cantina școlii sau popota ofițerilor, asigurarea pentru familiile nevoiașe și a concentrațiilor unor sume de bani și a 10 vagoane de lemne, - generalul Georgescu Pion și-a atras admirația și respectul autorităților locale.

Dar cea mai mare realizare a sa va fi reprezentată de ridicarea celui mai mare și original monument dedicat lui Mihai Eminescu.

Dorind să marcheze cei 50 de ani de la decesul poetului național, generalul Georgescu Pion, a demarat, cu sprijinul miilor de soldați din subordine, realizarea unui monument pe Dealul Comja, punctul dominant al fortificațiilor din zonă.

Referindu-se la implicarea militarilor din subordine în realizarea acestui ambițios proiect generalul Georgescu Pion mărturisea: *“Îi treceam de la facerea tranșelor pentru apărare la aceea a unei tranșee mai puternice, aceea a plantării cu brazi în pământul de acolo, din Țara Oașului și acolo la Poarta Someșului, a numelui lui EMINESCU, care știam și eu și ei că este și rămâne cea mai strașnică fortificație ce puteam ridica acolo și dincolo chiar de existența însăși a Neamului amenințat atunci.”*^[9]

Pentru procurarea arborilor necesari militarilor Diviziei 20 Infanterie au depus eforturi deosebite: *“Infanteriștii s-au împrăștiat ca potârnichele în pădurile din preajmă și prin ocoalele silvice ale ținutului în căutare de puiți de molid, aduși la Seini și cărați cu căluți de munte, măgari și catări până pe vârful dealului la 650 metri altitudine.”*^[10]

În final, numele de “Eminescu” a fost scris cu 10.000 de brazi, pe o suprafață de 400 metri pătrați, planția având următoarele dimensiuni: lungimea inscripției 116 m, lățimea 32 m, mărimea unei litere 24/12 m, iar grosimea literei și distanța dintre litere 4 m. Obiectivul a fost împlinit cu sârmă ghimpată, iar între litere s-au turnat borduri de piatră. Monumentul închinat lui Eminescu era vizibil de la distanțe apreciabile.

După finalizarea lucrărilor, în ordinul de zi nr. 49 din 15 martie 1940, generalul Pion a consemnat: *“Să ne îngrijim ca ceea ce am scris cu sapa în și pe pământul țării, aici în poarta Someșului să rămână. Trebuie să facem orice sacrificiu pentru țara noastră, România- ea trebuie să fie veșnică față de noi care suntem trecători”*.^[11]

În timpul războiului, sub o administrația hortistă, brazi au fost arși și apoi tăiați. Cu toate astea, vântul a adus sămânță de mesteacăn și inscripția aproape că a fost refăcută.

În anul 1964, silvicultorii seineni, în frunte cu profesorul Mihai Bălaj, au reluat tradiția localnicilor de a îngriji și reface stricăciunile inerente adunate în timp. Ei au operat înlocuiri de arbori degradați și au retrasat unele litere, plantând circa 2.500 de puiți de pin și molid, conferind “sporită sănătate și tinerete eternei păduri eminesciene”.

DICTATUL DE LA VIENA

Generalul de brigadă Georgescu Pion și trupele sale au părăsit Comja și Transilvania de nord fără a trage un foc.

Mare patriot, la 1 septembrie 1940, generalul Georgescu Pion, aflat acum la comanda Corpului 7 Teritorial, a ieșit în fruntea ofițerilor săi, în stradă, manifestând împotriva Dictatului de la Viena.

Presa locală, descrie astfel evenimentul: *“Astăzi 1 septembrie a.c. orele 12, premilitarii români din Sibiu, sub comandă, la care s-a atașat mare parte din populația românească locală, în total 1000 persoane au manifestat în fața sediuului comandamentului Corpului 7 Teritorial Sibiu. Domnul General George Pion, Comandantul Corpului 7 Teritorial, a apărut la fereastră și a fost îndelung ovaționat. Cerându-i-se de manifestați să vină între ei, Domnul General Georgescu s-a coborât în stradă unde a fost ridicat pe umeri de ofițeri. Domnia sa a mers în fruntea manifestațiilor, parcurgând străzile orașului.”*^[12]

A fost singurul comandant de mare unitate care și-a asumat riscul unui protest împotriva Arbitrajului de la Viena. Pentru acest fapt are o vitrină deschisă la Muzeul Militar Național “Regele Ferdinand I”.

ULTIMA VIZITĂ LA SEINI

La 17 septembrie 1955, cu aprobarea generalului Emil Bodnăraș și cu sprijinul neprecupețit al prietenului său, Mihai Bălaj, generalul Georgescu Pion va efectua o ultimă vizită la ctitoria sa. Primarul localității organizează o primire

emoționantă, descrisă de prietenul său:

"Toamna anului 1955. Ultima vizită a generalului. Toată suflarea Seiniului se afla în gară. Primarul și-a pus eșarfa tricoloră. Fetele din primul rând oferă flori generalului meu. Pentru prima dată în viața lui, generalul plânge. Cuvântul de salut, citit de eleva Maria Țânțaș, debutează cu câteva emoții. Apoi, dintr-o dată, glasul de privighetoare planează peste toată asistența. Numai generalul, cu plete cărunte, domină adunarea, fiind cu un cap mai mare decât întreaga suflare, așezată pe linia umerilor săi.

Din spusele înaintașilor de acum 16 ani – spuse eleva – am auzit că aveți o mare dragoste pentru copii.

Această dragoste ați arătat-o prin hrana ce le-ați servit-o atunci, în împrejurări grele pentru neamul nostru. Am auzit de asemenea, că ați ajutat pe săraci și pe mamele celor concentrați, fără deosebire de naționalitate. Ați fost un om drept și bun. Iată de ce am venit cu dragoste înaintea dumneavoastră, spre a vă mulțumi din toată inima pentru binele ce ați făcut copiilor de atunci. În semn de recunoștință și dragoste, primiți acest buchet de flori."^[13]

Cu emoție, dar și cu mândrie, generalul Georgescu Pion consemnează la finalul vizitei: *"Am mers apoi sus pe Dealul Comja pentru a vorbi cu brazil puși de mine spre a fixa astfel viu numele lui Eminescu și care am constat cu satisfacție că și-a produs efectul educativ..."*^[14]

MOARTE GENERALULUI. CINSTIREA MEMORIEI GENERALULUI GEORGESCU PION.

După trecerea în rezervă în anul 1942, la vârsta de 54 de ani, generalul Georgescu Pion a condus revista „Armata”, revistă bilunară ilustrată, cu tematică militară autorizată de Marele Stat Major, până în anul

1945.

După 1946 s-a aflat în permanență sub supravegherea Securității, a fost arestat de mai multe ori, de fiecare dată fiind eliberat urmare a lipsei probelor care să susțină acuzațiile.

A încetat din viață în 1956, fiind înmormântat cu toate onorurile militare specifice vremurilor: companie de onoare și muzică militară.

Generalul de divizie Georgescu Pion nu a fost uitat de autoritățile locale, care l-au declarat post mortem cetățean de onoare al orașului Seini.

De asemenea, îmbucurător este faptul că, încă din anul 1973, autoritățile locale, au acționat pentru scoaterea în evidență și întreținerea monumentului ctitorie a generalului Georgescu Pion, precum și pentru sărbătorirea anuală a zilei de naștere a lui Mihai Eminescu.

Ministerul Apărării Naționale, a aprobat propunerea autorităților militare din Satu Mare ca UM 01486 să primească numele de “General Ioan Pavel Georgescu” pentru ca amintirea sa să nu dispară din memoria sătmărenilor.

THE GREAT PATRIOT AND READER – GENERAL PAVEL ION-PION GEORGESCU MILITARY CAREER

Abstract: In 1937, as the commander of the 15th Artillery Brigade dislocated in Buican and as the President of the Chisinau Cultural League, general Georgescu Pion decided to construct a monument to commemorate the fallen in the battles of Marasesti, Marasti and Oituz in 1917. The paper details all of his efforts in this regard as well as his cultural endeavors in building schools, orthodox churches and other monuments.

Keywords: Georgescu Pion, Mihai Bălaj, Seini, Mihai Eminescu, Buicani, cișmea,

NOTE

^[1] https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Pion_Georgescu.

^[2] Col. prof. univ. dr. Adrian Stroe, Col. (r) Marin Ghinoiu, *Din elita artileriei*, Ed. Ecta, București, 2021, p.133.

^[3] *Ibidem*, p.130.

^[4] *Ibidem*, p.132.

^[5] *Ibidem*.

^[6] Claudiu Porumbăcean, *Generalul Georgescu Pion – ctitorul monumentului Mihai Eminescu de pe dealul Comja de lângă Seini*, în Acta-Mvsei-Porolissensis-XXXVI-2014-Zalau, p.276.

^[7] *Chișinău în amintirea biruștelor ostașilor români de la Mărăști și Mărășești, dar distrus apoi de sovietici, a fost reînălțat chiar de Ziua Armatei Române*. Active news, 26 octombrie 2021 <https://www.active.ro/actualitati/chișinău-în-amintirea-biruștelor-ostașilor-români-de-la-mărăști-și-mărășești-dar-distrus-apoi-de-sovietici-a-fost-reînălțat-chiar-de-ziua-armatei-române>

^[8] Col. prof. univ. dr. Adrian Stroe, Col. (r) Marin Ghinoiu, *Op.citate*, p.132.

^[9] Claudiu Porumbăcean, *Generalul Georgescu Pion – ctitorul monumentului Mihai Eminescu de pe dealul Comja de lângă Seini*, în Acta-Mvsei-Porolissensis-XXXVI-2014-Zalau, p.279.

^[10] *Ibidem*.

^[11] *Ibidem*.

^[12] Col. prof. univ. dr. Adrian Stroe, Col. (r) Marin Ghinoiu, *op. cit.*, p.133-134.

^[13] Claudiu Porumbăcean, *Generalul Georgescu Pion – ctitorul monumentului Mihai Eminescu de pe dealul Comja de lângă Seini*, în Acta-Mvsei-Porolissensis-XXXVI-2014-Zalau, p.277.

^[14] *Ibidem*.